HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

סוף עצמו. ומ"ג דולך תמורה חזי [יח]להקדיש: **מאי טוי מצטי ליה.** כלומר מדקתמר מצטיינת לך שיטוי דחיקי בגבלי מכלל דסוף ילא שיטוי מחריפה: **מתני' הרי אלו בכור ומעשר.** [ב] [יט] שלא יכנסו בחיטיהן לתחר שנפל בהן מום [כ] ונפדו: **חוץ מן הבכור ומן המעשר.** מפני שאין [כא] הגזלן להקדש במכירתם דדמי בכור לבהן ודמי מעשר לבעלים ומשום הגזלה דידהו לא מזלזלין בקדשים (ג) [כב]: נפל בהן מום נבכור ומעשר אינו יכול להוציאן מקדושה דבכור כתיב בו תפדה [כג] ומעשר כתיב בו יגאל [ויקרא כז] **חוץ מן הבכור והמעשר.** שאין כאין לכתמלה מחוסה לחרך כשאר כל הקדשים: **שהבכור והמעשר יש להן פרנסה במקומן.** יש להן מקום במקומן שיראו על שיסתאבו ויאכלו במומם לבעלים ושאר כל הקדשים אע"פ שנפל בהן מום לא יהיה [כד] נזיר: **ומיבעי בשיעי של מעשר.** כגון קרא לט' עשירי דקדש ואינו קרב כדתמרינן בשלהי בכורות (דף ס.) **בשיעי נפל** [כה] במומו: **לטוליה אף בשיעי.** ליה מצטי ליה תסם מטום דחמי לחתויה: [ב] ר"ש ור"ש הכ. ומעשר הס"ד ומה"ד שלא ממכרין: [ג] ד"ה הא. בפיסקא כו. פי' מלמת דל"ש:

רבינו גרשום

הבא במאי עסקינן. דיבור בדמיהן כגון דלא חזי להקרבה דנקבה ילדה: **משנה** לך שינוי דחיקי **בגמ'.** דעיילא פילא בקופא דמחטא אין דמתניתין בהכי עסקינן דילדה נקבה עד סוף העולם: **ואי לאו** שינוי דחיקי כי האי גוונא מאי הוה יכיל למיעני בה: **הוה יבל' לשנויי.** האי דקתני יפלו דמיהן לגדבה היינו כי ילדה נקבה אבל ילדה זכר יקרב עולה (כדאמינא אנא) (כדאמרי' (מתני') **ויאכלו בפומן לבעלים.** בלא פדיון: כבכור ומעשר שאין בהן פדיון דכתיב בהו לא יפדה ולא יגאל: **שבל הקדשים נמכרים באפ"י.** משום דריוח שלהן להקדש חוץ מבכור ומעשר שהואכל לבעלים הילכך אין מזלזלין בהן: **ובאין מן הבבור ומעשר** שאין באין ואף על פי כן **אם באו תמימין** דיעבד בכור ומעשר **יקרבו ואם בעלי מומין יאכלו לבעלים** בלא פדיון: **ואמר רבי שמעון מה טעם.** בכור ומעשר אין באין מחבצה לארץ לכתחילה מפני שבכור ומעשר יש **להן פרנסה במקומן.** שיכול לפרנסן בחוצה לארץ עד שנה שיפול בהן מום קבוע ולאחלכן כשיפול בהן מום יכול לאוכלן בלא פדיון הילכך אין צריך להתעלותן: **ושאר כל** הקדשים אין להן פרנסה בחוצה לארץ שיהו ניתרין לאחלר כשיפול בהן מום בלא פדיון אלא צריכין פדיון הילכך הרי הן בקדושתן וחמירי מבכור ומעשר הילכך באין מחוצה לארץ: **המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו.** (תומרן) דאמרן המטיל מום (בבהמה) בשאר קדשים עובר משום חמשה לארון הכי מאי **מי אמרינן** כיון **דלא** קרבי. דכתיב לא תפדה קדש הם הם קרבין ואין תמורתן קריבה רב נחמן בר יצחק מתני לה הכי (ה) א"ר אחא בריה דרב עוא בעון במערבא המטיל מום בתשיעי של מעשר מהו א"ל [ד] **ותיבעי לך** המטיל מום בתמורת בכור ומעשר אלא מ"ש תמורת בכור ומעשר דלא מיבעיא לך דרחמנא מעטינהו קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה תשיעי של מעשר נמי רחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ואם באו תמימין כו': ורמינהו [ו] בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא הא ר' ישמעאל הא ר' עקיבא [ז] דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משום ג' זקנים רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני [ח] בזמן הזה ויאכלנו בירושלים ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית לא אם אמרת בבכור שכן [ט]טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח תאמר במעשר דלא אמרת ביכורים טעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה [י]ביכורים אין נאכלין אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית מה לביכורים שכן טעונין [יא]הנחה תאמר במעשר דלא תלמוד לומר [יב]ואכלת לפני ה' אלהיך [יג] מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך הקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית וליתי בבמה הצד אמר רב אשי משום דאיכא [יד]למימר מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח ומאי [טו]קסבר אי קסבר [טז]קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ל"ש בכור ולא שנא מעשר בני הבאה ניתנו ואי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה [יז]ולא קידשה לעתיד לבא [יח] אפילו בכור נמי תיבעי לך [יט]לעולם קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא והכא במאי עסקינן כגון שנזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר ליקיף מדם ואתי עצמו לא הכא במאי עסקינן כגון שילדה נקבה ועד סוף העולם [כא] לא אוליד חד זכר [א] א"ל משנינא שינויי דחיקי בבלאי [ב] כגון שילדה נקבות עד סוף העולם [ג]: **מתני'** [ד]תמורת [א]הבכור והמעשר [ב]ילדן ולד ולדן עד סוף העולם הרי אלו בבכור ובמעשר ויאכלו במומן לבעלים מה בין בכור ומעשר לבין כל הקדשים [ג]שכל הקדשים נמכרים באיטלז ונשחטין באיטלז ונשקלין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר [ד]ויש להן פדיון [ה]ולתמורותיהן פדיון [ו]חוץ מן הבכור והמעשר [ז] [ובאין מחוצה] [ח] לארץ חוץ [ט]מן הבכור והמעשר [י] [שאם באו תמימים יקרבו ואם בעלי מומין יאכלו במומן לבעלים א"ר שמעון [יא]מה טעם שהבכור והמעשר יש להן [יב] פרנסה ממקומן שאר כל הקדשים אע"פ שנולד בהם מום הרי אלו בקדושתן: **גמ'** [יג]רבא בר רב עוא בען במערבא המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו מי אמרינן כיון דלא קריבן לא מיחייב או דילמא כיון דקדשו מיחייב א"ל אביי ותיבעי לך המטיל מום בתשיעי של מעשר [יד]אלא מאי שנא תשיעי דלא קמיבעיא לך דרחמנא מעטיה [1] עשירי להוציא התשיעי ה"נ רחמנא מעטינהו [2] לא תפדה [טו] קדש הם [טז] הם קריבין ואין תמורתן קריבה רב נחמן בר יצחק מתני לה הכי (ה) א"ר אחא בריה [יז]דרב עוא בעון במערבא המטיל מום בתשיעי של מעשר מהו א"ל [יח] ותיבעי לך המטיל מום בתמורת בכור ומעשר אלא מ"ש תמורת בכור ומעשר דלא מיבעיא לך דרחמנא מעטינהו קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה תשיעי של מעשר נמי רחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ואם באו תמימין כו': ורמינהו [ו] בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא הא ר' ישמעאל הא ר' עקיבא [ז] דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משום ג' זקנים רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני [ח] בזמן הזה ויאכלנו בירושלים ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית לא אם אמרת בבכור שכן [ט]טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח תאמר במעשר דלא אמרת ביכורים טעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה [י]ביכורים אין נאכלין אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית מה לביכורים שכן טעונין [יא]הנחה תאמר במעשר דלא תלמוד לומר [יב]ואכלת לפני ה' אלהיך [יג] מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך הקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית וליתי בבמה הצד אמר רב אשי משום דאיכא [יד]למימר מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח ומאי [טו]קסבר אי קסבר [טז]קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ל"ש בכור ולא שנא מעשר בני הבאה ניתנו ואי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה [יז]ולא קידשה לעתיד לבא [יח] אפילו בכור נמי תיבעי לך [יט]לעולם קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא והכא במאי עסקינן כגון שנזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר ליקיף מדם ואתי עצמו לא הכא במאי עסקינן כגון שילדה נקבה ועד סוף העולם [כא] לא אוליד חד זכר [א] א"ל משנינא שינויי דחיקי בבלאי [ב] כגון שילדה נקבות עד סוף העולם [ג]: **מתני'** [ד]תמורת [א]הבכור והמעשר [ב]ילדן ולד ולדן עד סוף העולם הרי אלו בבכור ובמעשר ויאכלו במומן לבעלים מה בין בכור ומעשר לבין כל הקדשים [ג]שכל הקדשים נמכרים באיטלז ונשחטין באיטלז ונשקלין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר [ד]ויש להן פדיון [ה]ולתמורותיהן פדיון [ו]חוץ מן הבכור והמעשר [ז] [ובאין מחוצה] [ח] לארץ חוץ [ט]מן הבכור והמעשר [י] [שאם באו תמימים יקרבו ואם בעלי מומין יאכלו במומן לבעלים א"ר שמעון [יא]מה טעם שהבכור והמעשר יש להן [יב] פרנסה ממקומן שאר כל הקדשים אע"פ שנולד בהם מום הרי אלו בקדושתן: **גמ'** [יג]רבא בר רב עוא בען במערבא המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו מי אמרינן כיון דלא קריבן לא מיחייב או דילמא כיון דקדשו מיחייב א"ל אביי ותיבעי לך המטיל מום בתשיעי של מעשר [יד]אלא מאי שנא תשיעי דלא קמיבעיא לך דרחמנא מעטיה [1] עשירי להוציא התשיעי ה"נ רחמנא מעטינהו [2] לא תפדה [טו] קדש הם [טז] הם קריבין ואין תמורתן קריבה רב נחמן בר יצחק מתני לה הכי (ה) א"ר אחא בריה [יז]דרב עוא בעון במערבא המטיל מום בתשיעי של מעשר מהו א"ל [יח] ותיבעי לך המטיל מום בתמורת בכור ומעשר אלא מ"ש תמורת בכור ומעשר דלא מיבעיא לך דרחמנא מעטינהו קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה תשיעי של מעשר נמי רחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ואם באו תמימין כו': ורמינהו [ו] בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא הא ר' ישמעאל הא ר' עקיבא [ז] דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משום ג' זקנים רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני [ח] בזמן הזה ויאכלנו בירושלים ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית לא אם אמרת בבכור שכן [ט]טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח תאמר במעשר דלא אמרת ביכורים טעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה [י]ביכורים אין נאכלין אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית מה לביכורים שכן טעונין [יא]הנחה תאמר במעשר דלא תלמוד לומר [יב]ואכלת לפני ה' אלהיך [יג] מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך הקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית וליתי בבמה הצד אמר רב אשי משום דאיכא [יד]למימר מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח ומאי [טו]קסבר אי קסבר [טז]קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ל"ש בכור ולא שנא מעשר בני הבאה ניתנו ואי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה [יז]ולא קידשה לעתיד לבא [יח] אפילו בכור נמי תיבעי לך [יט]לעולם קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא והכא במאי עסקינן כגון שנזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר ליקיף מדם ואתי

שאר קדשים שהוממו נמכרים באטליז שהנאתן לחקדש קפצי עלייהו זבינא ונמכרים ביוקר ס"ד. ומ"ד ויש להם פדיון לשאר קדשים להוציא לחולין ליגזז ולעיבד ס"ד. ומ"ד ולתמורתן נמי פדיון לאחר שהוממו ס"ד. ומ"ד חוץ מהבכור והמעשר שאע"פ שהוממו אינו יכול להוציאו מקדושתן דבבכור כתיב לא תפדה ובמעשר כתיב לא יגאל ותמורתן נמי אין להן פדיון ס"ד. ומ"ד שאר קדשים באים מחו"ל כדאמרינן במנחות (פג ע"ב) כל קרבנות הצבור ויחידי באים מחו"ל חוץ מן הבכור והמעשר שאינן באין לכתחילה מחו"ל אבל אם באו תמימים יקרבו ויאכלו במומן לבעלים בכור לכהן ומעשר לישראל: כולה מתני' ר"ש וקמ"ל מפני מה טעם נכור ומעשר לא נמיס מתו"ל כשאר קדשים. ס"ד ומה"ד שהכבור כו' (ש"מ) [יט] וקרבו. פרנסה תקנה כעין הגרסינן (ב"ב יד ע"ש) פרנסת ארון (ש"מ) כ] לן יכיה לא יטיל בו מום ס"ד (ש"מ) [לח] כמומו. ולא קרב (ש"מ) [לט] מום הואיל ומעטינהו קרא מהקריבה הכי נמי (ש"מ) [מ] ג' ר' יכולן אתיין בספרי ג"א ולכתחלה דלא יביאו בספרי אייתי טעמא [מא] מה בכורים (צ"ע) [מב] אלו בכורים (צ"ע) [מג] לקרבים ס"ד. ומה"ד ה"ג מעשר שני לא ליבעי. בלומר כי היכא דפשיטא ליה דאין בכור קרב מעשר נמי אינו נאכל ואמאי מספקא ליה טפי מעשר. ל"א גדסינן ולא לן קדשים לעתיד לבא ופ"ק מספקא ליה וכ"ש (ש"מ) [מד] מום ולאו מידי קעביד אבל הכא כו' מס אע"פ שאינו ראוי להקרבה לקי הואיל והפיל בו מום לא (ש"מ) [מה] כלן ס"ד ומה"ד ולא קסבר (צ"ע) [מו] כמעשר שהופרש ס"ל. (ש"מ) [מז] כזמנים בפ' קדשי קדשים (ש"מ) [מח] לחמר אין נאכלין היכא דלא (ש"מ)

המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו. בפ' כל הממנות בעמ מלא (ממנות דף נ:) פליגי תנאי במטיל מום בבעל מום אי"ק ס"ד למ"ד נוקב ותיכף למ"ד אינו נוקב והך בעית להכא לתרוייהו אפילו למ"ד התם נוקב משום מזוזה להקריבה קודם המום אבל הכא אי לא מזוזה לעולם להקריבה לא נקי לו לא שנא ולמ"ד התם אינו נוקב היינו משום דמעיקרא נמי היה בו מום [מ] אבל הכא המעיקרא היה תם לקי לו לא שנא: **אי** קסבר קדושה ראשונה קדישה [מא]שעתה וקדשה [מב]לעתיד לבא בכורי נמי נייתי. פרש"י בזמנים (דף קו:) לס"ד קדשה לעתיד לבא ומה בעינן מזמנ ולימ"ל דפריך מבכור שנאמר וזנק דמו קודם שאנק כבית לתן תמר לגלח תמיר לגלח תמיר לגבי מן המוחה דומיא דמעשר וכיונם מזמנ [מג] ומ"ל קסבר לא קדשה לעתיד לבא בכור נמי נייתי ומקדש לבא בכור נמי מיבעי ס"ג רש"י ומקדש עלמ"ד לא קדשה לעתיד לבא [מד] אין קדושה בירושלים יותר משאר עריס ועוד למאי פ' בתרא דזבחים (ג"ז סב) למאן דאמר לא קדשה לעתיד לבא בכור נמי מיבעי ס"ג רש"י ומקדש עלמ"ד לא קדשה לעתיד לבא [מה] אפילו בכור נמי לא נאכל בכל ערי ישראל ומ"ש לתרן מיסת קושיא שניה דמייתי הכא [מו] במעשר שנזרע קודם שנבנה כית שהיה טעון הנסת בירושלים דבהמיית לא נאכל לעולם קסבר [מז] קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא והכא במאי עסקינן כגון שילדה נקבה ועד סוף העולם [כא] לא אוליד חד זכר [א] א"ל משנינא שינויי דחיקי בבלאי [ב] כגון שילדה נקבות עד סוף העולם [ג]: **מתני'** [ד]תמורת [א]הבכור והמעשר [ב]ילדן ולד ולדן עד סוף העולם הרי אלו בבכור ובמעשר ויאכלו במומן לבעלים מה בין בכור ומעשר לבין כל הקדשים [ג]שכל הקדשים נמכרים באיטלז ונשחטין באיטלז ונשקלין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר [ד]ויש להן פדיון [ה]ולתמורותיהן פדיון [ו]חוץ מן הבכור והמעשר [ז] [ובאין מחוצה] [ח] לארץ חוץ [ט]מן הבכור והמעשר [י] [שאם באו תמימים יקרבו ואם בעלי מומין יאכלו במומן לבעלים א"ר שמעון [יא]מה טעם שהבכור והמעשר יש להן [יב] פרנסה ממקומן שאר כל הקדשים אע"פ שנולד בהם מום הרי אלו בקדושתן: **גמ'** [יג]רבא בר רב עוא בען במערבא המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו מי אמרינן כיון דלא קריבן לא מיחייב או דילמא כיון דקדשו מיחייב א"ל אביי ותיבעי לך המטיל מום בתשיעי של מעשר [יד]אלא מאי שנא תשיעי דלא קמיבעיא לך דרחמנא מעטיה [1] עשירי להוציא התשיעי ה"נ רחמנא מעטינהו [2] לא תפדה [טו] קדש הם [טז] הם קריבין ואין תמורתן קריבה רב נחמן בר יצחק מתני לה הכי (ה) א"ר אחא בריה [יז]דרב עוא בעון במערבא המטיל מום בתשיעי של מעשר מהו א"ל [יח] ותיבעי לך המטיל מום בתמורת בכור ומעשר אלא מ"ש תמורת בכור ומעשר דלא מיבעיא לך דרחמנא מעטינהו קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה תשיעי של מעשר נמי רחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ואם באו תמימין כו': ורמינהו [ו] בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא הא ר' ישמעאל הא ר' עקיבא [ז] דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משום ג' זקנים רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני [ח] בזמן הזה ויאכלנו בירושלים ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית לא אם אמרת בבכור שכן [ט]טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח תאמר במעשר דלא אמרת ביכורים טעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה [י]ביכורים אין נאכלין אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית מה לביכורים שכן טעונין [יא]הנחה תאמר במעשר דלא תלמוד לומר [יב]ואכלת לפני ה' אלהיך [יג] מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך הקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית וליתי בבמה הצד אמר רב אשי משום דאיכא [יד]למימר מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח ומאי [טו]קסבר אי קסבר [טז]קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ל"ש בכור ולא שנא מעשר בני הבאה ניתנו ואי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה [יז]ולא קידשה לעתיד לבא [יח] אפילו בכור נמי תיבעי לך [יט]לעולם קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא והכא במאי עסקינן כגון שנזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר ליקיף מדם ואתי

ואתי

כדכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קדש מיחייב: **ותיבעי ליה המטיל מום בתשיעי של מעשר.** דלא קרב כדתנן קרא לתשיעי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין התשיעי נאכל כמומו לבעלים והעשירי מעשר והאחד עשר קרב שלמים אבל התשיעי לא קרב אלא מאי שנא כר': **בן** (אסיטס) **אנטיגנוס** העלה בכורות ולא קבלו ממנו אפילו דאיעבד: **לא קשיא.** הא דקתני ואם באו תמימים יקרבו כר' **ישמעאל** דמקיש לקמן מעשר שני לבכור מה בכור אין נאכל אלא בפני הבית מכלל דאפילו בפני הבית: והא דקאמר ולא קבלו ממנו [היינו] כר' **עקיבא** דמקיש לקמן בכור למעשר שני מה מעשר שני אינו בא אלא מן הארץ דכתיב לא תוכל לאכל בשעריך וכו' אף בכור נמי אינו בא אלא מן הארץ: **משום נ' זקנים.** ר' שמעאל ור' עקיבא ובן עזאי. **בכור טעון הבאת מקום.** דכתיב והבאתם שמה ועולותיכם ובזחיכם כו': **מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית.** כשהיה דמו קרב למזבח אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית ובזמן שאין בית אין נאכל (אלא) אפי' בירושלים: **בכורים יביאו** שאין בהן דמים ואימורין וטעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום בכורים אין נאכלין אלא בפני הבית כדכתיב בהו והניחו אצל מזבח: ולמה ליה קרא למילף ניתדד דינא וניתי ונילף במה הצד נימא הכי אין דאמר מה לבכורים שכן טעונין הנחה אף אני אביא מעשר מה לבכור מתן דמים תאמר במעשר שני שאין בה צד מזבח יכיחו וחזר הדין לא ראי הצד השוה כו': **שכן יש בהן צד מזבח** בכורים הנחה ובכור מתן דמים תאמר במעשר שני שאין בה צד מזבח הילכך איצטריך קרא לאקושי למעשר: **ומאי קסבר ר'** יהושע **קדושה ראשונה** שקדישה יהושע **קדישה נמי לשעתה** לבוא (אפילו) לאחר חרבן **אפילו בכור נמי** ניתני השתא בירושלים ויאכלנו שם: **ואי קסבר דלא קדישה.** אפילו מעשר נמי לפשוט ליה דלא ניתני: **אמר רבינא** לעולם **קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה לבא.** ודקאמרת אי הכי אפילו בכור נמי ניתני לא מצית למימר הכי **דהכא במאי עסקינן** בכור שנזרק דמו קודם חרבן הבית **וחרב הבית ועדיין בשרו קיים.** וליקיף מדמו את בשרו במזבח ואתי בשר ליקיף מעשר שני מהאי בכור. דאינו נאכל אפילו בירושלים אף מעשר שני אינו נאכל אע"ג דקדישה נמי לשעתה דלא מצית למימר הכי **דהכא**

תורה אור השלם

1. וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וְצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיְיָ: ויקרא כז לב
2. אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: במדבר יח יז
3. וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד כג

מוסף רש"י

מובא בסוף המסכת

שינויי נוסחאות

[יח] העולם ולא אוליד (ש"מ) [יט] גמ' (ש"מ) [כ] כגון שילדו כל"ל (ע"ב) [כא] לעולם. ל"ת משנינא לך שינוי דחיקי [כב] נפל בהן מום נבכור ומעשר אינו יכול להוציאן מקדושה דבכור כתיב בו תפדה [כג] ומעשר כתיב בו יגאל [ויקרא כז] **חוץ מן הבכור והמעשר.** שאין כאין לכתמלה מחוסה לחרך כשאר כל הקדשים: **שהבכור והמעשר יש להן פרנסה במקומן.** יש להן מקום במקומן שיראו על שיסתאבו ויאכלו במומם לבעלים ושאר כל הקדשים אע"פ שנפל בהן מום לא יהיה [כד] נזיר: **ומיבעי בשיעי של מעשר.** כגון קרא לט' עשירי דקדש ואינו קרב כדתמרינן בשלהי בכורות (דף ס.) **בשיעי נפל** [כה] במומו: **לטוליה אף בשיעי.** ליה מצטי ליה תסם מטום דחמי לחתויה: [ב] ר"ש ור"ש הכ. ומעשר הס"ד ומה"ד שלא ממכרין: [ג] ד"ה הא. בפיסקא כו. פי' מלמת דל"ש:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מתני לה הכי אמר רבא כגיר: (ב) ר"ש ור"ש מון מן וכו' מלמלין בקדשים הס"ד ומה"ש מ"ש יש להם פדיון אם נפל בהן מום:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מ"ל משנינא כו'. נ"ל כגי"ע העולם מאי טוי מצטי ליה מצטי ליה תסם מטום דחמי לחתויה: [ב] ר"ש ור"ש הכ. ומעשר הס"ד ומה"ד שלא ממכרין: [ג] ד"ה הא. בפיסקא כו. פי' מלמת דל"ש:

רבינו גרשום

הבא במאי עסקינן. דיבור בדמיהן כגון דלא חזי להקרבה דנקבה ילדה: **משנה** לך שינוי דחיקי **בגמ'.** דעיילא פילא בקופא דמחטא אין דמתניתין בהכי עסקינן דילדה נקבה עד סוף העולם: **ואי לאו** שינוי דחיקי כי האי גוונא מאי הוה יכיל למיעני בה: **הוה יבל' לשנויי.** האי דקתני יפלו דמיהן לגדבה היינו כי ילדה נקבה אבל ילדה זכר יקרב עולה (כדאמינא אנא) (כדאמרי' (מתני') **ויאכלו בפומן לבעלים.** בלא פדיון: כבכור ומעשר שאין בהן פדיון דכתיב בהו לא יפדה ולא יגאל: **שבל הקדשים נמכרים באפ"י.** משום דריוח שלהן להקדש חוץ מבכור ומעשר שהואכל לבעלים הילכך אין מזלזלין בהן: **ובאין מחוצה לארץ** ומעשר שאין באין ואף על פי כן **אם באו תמימין** דיעבד בכור ומעשר **יקרבו ואם בעלי מומין יאכלו לבעלים** בלא פדיון: **ואמר רבי שמעון מה טעם.** בכור ומעשר אין באין מחוצה לארץ לכתחילה מפני שבכור ומעשר יש **להן פרנסה במקומן.** שיכול לפרנסן בחוצה לארץ עד שנה שיפול בהן מום קבוע ולאחלכן כשיפול בהן מום יכול לאוכלן בלא פדיון הילכך אין צריך להתעלותן: **ושאר כל** הקדשים אין להן פרנסה בחוצה לארץ שיהו ניתרין לאחלר כשיפול בהן מום בלא פדיון אלא צריכין פדיון הילכך הרי הן בקדושתן וחמירי מבכור ומעשר הילכך באין מחוצה לארץ: **המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו.** (תומרן) דאמרן המטיל מום (בבהמה) בשאר קדשים עובר משום חמשה לארון הכי מאי **מי אמרינן** כיון **דלא** קרבי. דכתיב לא תפדה קדש הם הם קרבין ואין תמורתן קריבה רב נחמן בר יצחק מתני לה הכי (ה) א"ר אחא בריה [יז]דרב עוא בעון במערבא המטיל מום בתשיעי של מעשר מהו א"ל [יח] ותיבעי לך המטיל מום בתמורת בכור ומעשר אלא מ"ש תמורת בכור ומעשר דלא מיבעיא לך דרחמנא מעטינהו קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה תשיעי של מעשר נמי רחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ואם באו תמימין כו': ורמינהו [ו] בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא הא ר' ישמעאל הא ר' עקיבא [ז] דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משום ג' זקנים רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני [ח] בזמן הזה ויאכלנו בירושלים ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית לא אם אמרת בבכור שכן [ט]טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח תאמר במעשר דלא אמרת ביכורים טעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה [י]ביכורים אין נאכלין אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית מה לביכורים שכן טעונין [יא]הנחה תאמר במעשר דלא תלמוד לומר [יב]ואכלת לפני ה' אלהיך [יג] מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך הקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית וליתי בבמה הצד אמר רב אשי משום דאיכא [יד]למימר מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח ומאי [טו]קסבר אי קסבר [טז]קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ל"ש בכור ולא שנא מעשר בני הבאה ניתנו ואי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה [יז]ולא קידשה לעתיד לבא [יח] אפילו בכור נמי תיבעי לך [יט]לעולם קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא והכא במאי עסקינן כגון שנזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר ליקיף מדם ואתי עצמו לא הכא במאי עסקינן כגון שילדה נקבה ועד סוף העולם [כא] לא אוליד חד זכר [א] א"ל משנינא שינויי דחיקי בבלאי [ב] כגון שילדה נקבות עד סוף העולם [ג]: **מתני'** [ד]תמורת [א]הבכור והמעשר [ב]ילדן ולד ולדן עד סוף העולם הרי אלו בבכור ובמעשר ויאכלו במומן לבעלים מה בין בכור ומעשר לבין כל הקדשים [ג]שכל הקדשים נמכרים באיטלז ונשחטין באיטלז ונשקלין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר [ד]ויש להן פדיון [ה]ולתמורותיהן פדיון [ו]חוץ מן הבכור והמעשר [ז] [ובאין מחוצה] [ח] לארץ חוץ [ט]מן הבכור והמעשר [י] [שאם באו תמימים יקרבו ואם בעלי מומין יאכלו במומן לבעלים א"ר שמעון [יא]מה טעם שהבכור והמעשר יש להן [יב] פרנסה ממקומן שאר כל הקדשים אע"פ שנולד בהם מום הרי אלו בקדושתן: **גמ'** [יג]רבא בר רב עוא בען במערבא המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו מי אמרינן כיון דלא קריבן לא מיחייב או דילמא כיון דקדשו מיחייב א"ל אביי ותיבעי לך המטיל מום בתשיעי של מעשר [יד]אלא מאי שנא תשיעי דלא קמיבעיא לך דרחמנא מעטיה [1] עשירי להוציא התשיעי ה"נ רחמנא מעטינהו [2] לא תפדה [טו] קדש הם [טז] הם קריבין ואין תמורתן קריבה רב נחמן בר יצחק מתני לה הכי (ה) א"ר אחא בריה [יז]דרב עוא בעון במערבא המטיל מום בתשיעי של מעשר מהו א"ל [יח] ותיבעי לך המטיל מום בתמורת בכור ומעשר אלא מ"ש תמורת בכור ומעשר דלא מיבעיא לך דרחמנא מעטינהו קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה תשיעי של מעשר נמי רחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ואם באו תמימין כו': ורמינהו [ו] בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא הא ר' ישמעאל הא ר' עקיבא [ז] דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משום ג' זקנים רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני [ח] בזמן הזה ויאכלנו בירושלים ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית לא אם אמרת בבכור שכ